

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Hirdetéseket felvesz <i>Magyarország</i> részére a kiadóhivatal. — <i>Ausztria és külföld részére</i> kizárólag Friedl Hubert (Bécs, Matzleindorferstr. 7.)
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Negyed évre 1 frt Fél évre . . 2 frt Egyes szám 10 kr.	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	Egy 4 hasábos petsor 5 kr. Pályázatok sora 10 kr. — Bélyeg 30 kr.
	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Ersek-utca 2. sz.	

TARTALOM: A kath. tanítógyűlés tárgyai. VI. Dr. Gyürky Ödön. — A vallásos és hazafias oktatás. — Egyesületi élet. — T á r c z a: Liebleitner János. (1823–1890.) Zelliger Arnold. — Irodalom és művészet. — Gyűjtés. — Vegyesek. — Hirdetések.

A kath. tanítógyűlés tárgyai.

VI.

Az országos kath. tanítógyűlésnek, ha kath. tanügyünk hiányain gyökeresen kíván segíteni, ha annak előhaladását alapjában kívánja megkezdeni, az előbbi cikkekben felsorolt paedagogiai tárgyú kérdéseken kívül foglalkoznia kell olyan kérdésekkel is, melyek magukra a tanítókra, a kath. tanítók helyzetére vonatkoznak. Felébrednek ezek a kérdések a tanítóság figyelmét és érdeklődését a gyűlés s annak egyéb tárgyai iránt, mi magában véve is nem kis eredmény. De különben is ezen a téren szintén annyi a baj, annyi az orvoslásra szoruló kóros állapot, hogy azok elől egy tanítógyűlés, mely épen ezen bajok megszüntetését tekinti feladatának, csak úgy egyszerűen ki sem térhet.

S ezek között a legelső kérdés, melylyel tehát a kath. tanítógyűlésnek is már legelső sorban kell foglalkoznia: *a kath. tanítók anyagi helyzete, anyagi állása.* Kényes kérdésnek tartják sokan, melyhez csak keztyűs kézzel lehet hozzáférni. Fölösleges kérdésnek tartják mások, melyen bármennyit is sopánkodjunk, bármennyit is jajveszékeljünk, egyelőre még segíteni nem igen lehetséges. Mi részünkről nem tartjuk sem kényes, sem fölösleges kérdésnek, hanem igen is oly dolognak, mely első sorban ugyan magukat a tanítókat, de másodszorban magát a kath. tanügyet, annak virágzását, annak fejlődését és haladását is igen közelről érinti.

Mindaddig ugyanis, míg a tanítók anyagi helyzete nem változik, míg az a mostanihoz hasonlóan nemcsak szegényes, hanem nyomorúságos is leend, nem várhatjuk, nem kívánhatjuk, hogy a tanítóképzőintézetekbe s innét a tanítói karba nagyobb részben legalább oly ifjak kerüljenek, kik mind szellemi, mind morális tulajdonságokra nézve a kiválóbbak közé tartoznak. Jól tudva azt, hogy épen a mai kor az, melyben a tehetség, a kitartás, a munka, a megfelelő jutalomban is részesül s az erkölcsi elismerés mellett az anyagi állás függetlenségét is ki tudja vívni magának. Így te-

kintve tehát a kérdést, mélyen, de nagyon mélyen belenyúlunk az a kath. tanügy fejlődésének, haladásának kérdésébe. Hiszen a tanítás és nevelésügy színvonalának emelkedése vagy süllyedése első sorban a tanító képzettségétől, hivatásától, lelkesedéssel telt működésétől függ. Már pedig, hogy ezt ott, hol a tanítónak anyagi gondokkal, szükséggel, nélkülözésekkel kell küzdelemnie, nem igen várhatjuk, de nem is követelhetjük, az nagyon világos dolog.

Nemcsak a kath. tanítók anyagi helyzetének és állapotának emelése, hanem magának a kath. nevelésügynek az érdeke is megköveteli tehát, hogy a kath. tanítógyűlés a kath. tanítók anyagi helyzetével is foglalkozzék, hogy ebben a kérdésben is elmondják a tanítók minden félelem, minden mellétekintet nélkül bajaikat, nehéz állapotaikat s kereshessék azok orvoslási módját. Mi erre nézve egyelőre legalább a következőket tartanók szükségesnek:

A kath. tanítógyűlésnek első sorban is kérni, sürgetnie kellene, hogy a tanítói fizetésnek 300 frt-ban megállapított minimuma 400 frtra emeltessék fel. Az 1868. évi népiskolai törvény eme határozata, tekintettel a multra, annak rendezetlen viszonyaira, kétségen kívül haladás, emelkedés volt, mely azonban ma már, tekintettel a szaporodó szükségletekre, a drágább életmódra, többé már sem a kornak, sem a tanítói állás fontosságának meg nem felel. Egy családos tanító, ha hivatását lelkiismeretesen tölti be, ha önképzésére is ügyet vetni kíván, 300 frtból manapság megélni nem lesz képes, csak nyomorogni, csak kínlódni fog.

Nyomorának, elhagyatottságának érzetét aztán növelni fogja még az is, hogy a tanító még a jövőben sem bízhatik, egy jobb remény kilátásával sem kecsegtetheti magát, mint az más pályán lenni szokott. A tanítónak nincs kilátása sem előléptetésre, sem nagyobb jövedelemre, neki egész pályája során a megkezdett nyomort kell végig szenvednie. Pedig hogy mennyire emeli a munkakedvet, erősíti a kitartást a jobb jövőbe vetett remény, nem szükség bővebben fejtegetni. *A kath. tanítógyűlés tehát kérelmezhetné, kimondhatná a ta-*

nitói fizetések ötödévenkénti emelésének szükségét, az alapfizetés 10° %-nak megfelelő ötödévi pótléket.

De tárgyalásai keretébe vonhatná még, hogy a tanító anyagi ellátása biztosíttassék, a tanítói fizetések egyik igen lényeges alkatrészét: *a természetben kiszolgáltatandó illetményeket.* Ha sokan és nem minden alapos ok nélkül már azt sem tartják czélszerűnek, ha a tanító gazdaság vezetésére van kényszerítve, annál kevésbé felel meg a tanítói állás fontosságának, méltóságának és befolyásának, ha fizetését a néptől terményekben kell behajtania. Mennyi izetlenségnek, mennyi ellenszenvnek teszi ki ez a tanítót, azt igazán csak az tudja, ki ennek a fizetés behajtásnak tanúja volt. *A kath. tanítógyűlés tehát megállapíthatná, megvitathatná, hogy nem lenne-e czélszerűbb ezen természetben kiszolgáltatandó illetmények megváltását s bizonyos pénzösszegekben való megállapítását kérelmeznie* — s ezen megváltás módozatait is meghatározni.

Remélhetőleg, a kath. tanítógyűlés idejéig ismeretesebb lesznek már a közoktatásügyi kormányzatnak a *tanítói nyugdíjtörvény revíziójára vonatkozó munkálatai*, mi ismét alkalmas és fontos tárgyalási fog szolgálni arra, hogy a kath. tanítók ebben a kérdésben is állást foglaljanak, ebben a tárgyalásban is kifejezzék kívánalmaikat s anyagi helyzetüknek ebben a törvényben is biztos támaszt találják fel.

Dr. Gyürky Ödön.

A vallásos és hazafias oktatás.

(Folytatás.)

A mondottakból önként előáll azon fontos kérdés: minő tulajdonságokkal kell tehát felruházva lennie annak, ki arra van hivatva, hogy az ifjúságot nevelje?

TÁRCZA.

Liebleitner János. (1823—1890.)

»Az iskolának lelke a tanító, az ő képzettségétől, buzgalmatól s egész munkájától függ nemcsak a szorosán vett tanítás sikere, hanem az egész iskolának az életre s a jövő nemzedékre való hatása.« Trefort közölte, miniszternek ezen szavai, míg egyrészt feltűntetik a tanítói hivatás magasra voltát, addig másrészt megjelölik azon kellekeket, melyektől ezen, a közéletre oly mélyreható működés sikere feltételeztetik. Valóban, a tanítónak soha sem szabad megelégednie azzal, amit talán az intézetben vagy ifjú korában elsajátított, hanem folytonos tanulás által kell iparkodnia elérni azon magaslatot, a melyről büszkén személtelheti azon féltudósokat, kik a tanító műveltségét kicsinyre becsülik vagy egyáltalában semmibe nem veszik. Azon tanító, ki önképzés által folytonosan gyarapítani igyekszik korábban szerzett ismereteit, méltó büszkesége nemcsak valami kisszerű helységnek vagy városnak, hanem büszkesége az egész országnak. Csak oly tanító, aki ismereteinek bővítésében sem határt, sem szü-

Midőn én uraim! a keresztény tanító nagy tulajdonait önök előtt vázoló, lelkem előtt áll Ó, ki a tanítók örök mintaképe. Kiról írva van, hogy »kezdt cselekedni és tanítani«; Ki mondotta: »példát adtam nektek, hogy a mint én cselekedtem, azonképen cselekedjétek ti is«; Ki önmagáról mondotta: »én vagyok az út, az igazság és az élet«; Kinek isteni hatalma, véghetetlen szeretete és örök bölcsessége, kinek kimondhatatlan életszentsége, önfeláldozása, melylyel értünk áldozott, alázatos engedelmsége, melylyel küldetését befejezte, mindazon tulajdonok, melyekkel emberileg lehető birnia kell a keresztény nevelőnek, hogy nagy munkáját minden emberi tökéletlenségünktől telhető életszentséggel és áldozatkészséggel teljesíthesse.

»Legyetek szentek, miként én a ti uratok szent vagyok«, ezt követelte Isten elsőben az ő népétől, melynek szintén nevelő hivatása volt a pogányság közepette.

A keresztény élet, mely erős hitben és gazdag érényekben, egyszermind azon első tulajdonság, melylyel a nevelőnek ékeskednie kell. — Érény legyen az ő élete, a határozott, a tökéletes és példányszerű érény. Oly erkölcsiség, mely az isteni félelmen, az evangelium parancsainak engedelmes követésén alapszik. A keresztény nevelőnek nem elég, hivatásának magasztosságával meg nem egyez a pusztá emberi érény: neki hitre van szüksége, őszinte hitre; gyakorlati vallásosságra, élő érzelmre azon hitben, melyre a gyermekeket oktatnia, s amelyben azokat vezetnie kell. Az igazságnak, a lelkismeretnek, sőt az egyszerű becsületességnek törvénye parancsolja, hogy amint tanítunk, azt higgyük és amit mondunk, a szerint cselekedjünk is. Dupanloup az ő nagybecsű munkájában, melyet

netet nem ismer, képes egész valójában megfelelni főséges tanítói hivatásának. Azt, ki hivatásának tökéletesen eleget tesz, még ha szerénységében visszahuzódik is a világ zajától, felkeresik nemesak kartársai, hanem mindnyájan, kik, mivel édes szülöttjeiket neveli, neki hálával tartoznak, és örülnek, ha együtt tölthetnek vele egy kis időt és a tisztelet adóját iránta leróhatják.

Egy ilyen férfiút, egy ilyen tanítót kívánok jelen soraimban a t. olvasóközönségnek bemutatni. Joggal tehetem ezt, mert hisz a kiról szó van, a tanítói pályán 50 évig valódi hivatásszeretettel és buzgósággal működött. Jubiláns ő nemcsak azért, mivel korra és működési éveire nézve fiatalabb kartársait felülmúlja, hanem főleg azért, mert azon félszázad alatt, melyet az iskola falai között töltött, a tanítók legjobbjai között is előkelő helyet sikerült maga számára kivívnia.

Ezen ünnepelt férfiú nem más, mint a Pózonban általános kedveltségnek örvendő *Liebleitner János*, a sz. Mártonról címzett kath. népiskola igazgató főtanítója! A t. olvasók kívánságának vélek megfelelni, midőn következőkben élete főbb mozzanataival foglalkozom.

Liebleitner János bölcsője idegen földön rin-

a keresztény nevelésről irt, valahol azt mondja, hogy mindenkifelett a papnak kell az isteni tanítások szerint életét idomítania, vagy azért, mert hivatala kötelezi őt arra, hogy a lelkeket vallásosan nevelje; vagy azért, mert elsőrendű kötelessége az ifjuság vezérlete.

De valljon más-e a néptanító tiszte? vagy ő fel volna mentve a népnevelés azon sarkalatos elvétől, hogy ha az erényre kell vezetnünk, magunknak is erényeseknek kell lennünk, és vallásosoknak, midőn arra vagyunk kötelezve, hogy Istennek, az ő egyházának és hazánknek neveljünk? — Az általam vázolt nagy tulajdonságra a tanítónak éppen nehéz időnkben van nagy szüksége, melyben az iskolának kell jóformán teljesen pótolnia a család és a társadalom feladatait; amikor egy erős áramlat ellen folytatandó majdnem emberfeletti küzdelem, — hogy úgy mondjam — természetfeletti erkölcsi és vallásos erőt követel a keresztény tanítóktól.

Nem én mondom uraim! általános panaszoikat ismétlek: az erkölcsiség elveinek köre mindig szűkebb térre szorul, kimondhatlan a zürzavar ennek világában, legegységibb igazságai összezavartak. A családnál ép úgy mint a társadalomnál nagyon széles körben kihalóban a nemesebb erkölcsi érzés, s mindkettőben mindinkább elhalványul azon mennyei tűz és égi világosság, melynek életforrásukat kellene képeznie, — az evangelium világossága. Mielőtt még feltámadt volna az öntudat, már kikelték a bűnök csirái és a fokozódó öntudattal csak a gonoszságok növekednek. Menhelyekül még ott vannak a templom és az iskola, — ezt halljuk untalan; de éppen azért egy tökéletes, egy hősi erény erejével, egy mindent átható vallásos buzgalom melegével álljanak azokban mindazok, kik-

nek hivatásuk, ha kell, emberfeletti erőfeszítéssel is pótolni mindazt, amit a többi elmulasztott, és javítani mindazt, amit azok elrontottak.

Azonban mintha hallanám önöket t. uraim! éppen itt a baj. Mily nehéz helyzet, midőn nem támogat bennünket nehéz munkánkban senki; mikor annyi testileg, lelkileg elromlott gyermekeket kapunk. Amit nagy fáradsággal vetettünk nappal, — hogy evangeliumi példabeszéddel szóljunk — éjjel közibe hinti a konkolyt az ellenség. Az iskolában az Istenről, az erényről hall a gyermek, künn pedig fájdalom, sokszor családja körében istentelenségeket hall és aljasságokat lát. Igaz! fájdalmas ez állapot és nehéz önök küzdelme: Elismerem.

De nem mondják uraim, hogy senki sem támogatja önöket. Önökkel van az Isten, ki mindig ott lesz lelkiismeretes munkájuk mellett. Ő tudja az órát, melyben ki fog kelni a mag, melyet annyi akadály között verítéssel hintettek. Elvégre is csüggetteggé teyenek bennünket az ellenünk tornyosult akadályok, vagy nem inkább kettőzött buzgalomra serkentsenek-e azok? munkájokról lemondjanak-e az építők csak azért, mert romokból kell építeniök? avagy, mert az ellenség konkolyt hint, az evangeliumi magvetők lemondjanak az aratás reményéről, a vetés munkájáról? Valljon-e?

Azonban engedjék meg uraim, hogy megfordítsam a képet Minden célzás nélkül fogom tenni, mint ki nem személyekre reflektálok, hanem önökkel együtt elmélkedem.

A néptanító a szülőktől átveszi a gyermekeket. Lesz köztük kitünő, Istennek valódi gyermeke. Lesznek talán felesen olyanok is, kik már be vannak avatva a bűnök titkaiba Ott vannak az iskolában a tanító kezeiben, hogy nevelje őket. Még a legrosszabbakban is van mindig elég jóra való haj-

gott. Született Alsó-Ausztriának Korneuburg nevű városában 1823. évi jun. 17-én. Atyja nem éppen vagyonos, de jobb módú földbirtokos s háztulajdonos volt. A kis János népiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, s mint magántanuló a bécsi sz. Anna nevű főiskolában az al-reáliskola tárgyaiból vizsgázott.

Atyja, ki fiában a tanulási kedvet észrevette, őt — ki már 12 éves korában is a tanítói pályáról álmodozott — a korneuburgi tanítóképzőintézetbe adta. Itt tanult énekelni, zongorázni, hegedülni, orgonálni, itt tanulta a francia nyelvet is. Ezeken kívül a rendes tárgyakban oly kitünő előmenetelt tett, hogy midőn 1839-ben a vizsgálatot kitünően kiállotta, jutalmul — helyben — ösztöndíjas név alatt (helyettes) nyert alkalmazást s egy évi sikeres működés után önállósíttatott.

A kitünő tehetségekkel bíró ifjú tanító azonban nagyobb működési kört keresett és sikerült is neki 1841-ben Klosterneuburgba jutni, a honnan 3 évről szóló kitünő bizonyítványai alapján a bécsi népiskolákhoz került. Itteni tanítókodása alatt két vizsgálatot állott ki: 1844-ben tanító s 1849-ben főiskolai tanítói bizonyítványt nyert.

Irodalmi működése itt veszi kezdetét. A »Pae-

dagogische Wochenschrift« szorgalmas czikkírója volt. 1846-ben »A kis hallgató« (»Die kleine Forscherin«) cz. gyermekek számára való színdarabot irta, mely akkortájt nagy tetszésben részesült. Szem előtt tartva az önképzés szükségét, minden alkalmat megragadott ismereteinek gyarapítására és tökéletesítésére. E czélből tudományos, különösen neveléstani előadásokat hallgatott s sok tudományos könyvet olvasott. Ami igyekvését legszebben tanúsítja, Liebleitner bécsi tanítóskodása alatt majdnem mindennapi látogatója volt a császári könyvtárnak.

Mindannak daczára, hogy Liebleitnernek szülőföldjén annyira kedvezett a szerencse, úgy hogy majdnem összes óhajai teljesedésbe mentek: neki még sem volt ott nyugalma, ő a szomszéd Magyarországra vágott. Szerencséjének csillaga ezen szándéka keresztülvitelében is vezette őt. A pozsonyi kath. hitközség éppen ez időtájtban — 1850-ben — több tanítói allomást hirdetett. Liebleitner benyújtá folyamodványát s az akkori időben divó próbavizsgálatot jó sikerrel kiállván, pozsonyi városi tanító lett s mindjárt meg is kezdte működését a sz. Lászlóról cz. népiskolában (akkor a vár-kórházban).

(Folyt. köv.)

Zelliger Arnold.

lam, és azon minden gyermek szívében lakozó hatalmas lelkierő, melyet hajlíthatóságnak nevezünk. Szívük nyílt, logikájuk egyszerű, természetes, és a gyermeki kort jellemző gyakorlatiasságánál fogva inkább a tényekre hajló, mint az elvek után induló, melyeket amugy is sokszor kellőképp átérteni sem tud. Feltéve már most, hogy a nevelő romlott szívű, erkölcsstelen ember; bűnei tudvák, sőt hogy nincs is többé annyi akaratereje és tisztességérzete, hogy azokat titkolja, remélheti-e valaki, hogy oktatásainak sikere lesz; hogy az ily tanító a gyermekek előtt megőrizheti hivatala fensőbb-ségét, az atyai tekintélyt és neveltjeiben kivivhatja személye azon bizalmát és tiszteletét, mik minden nevelésnek alapfeltételeit teszik? Bizonyára nem! Az ily nevelőt a jobb gyermekek megfogják vetni, a romlottak előtt gúnylángya lesz, s ami a legborzasztóbb: utánozni fogják őt mindannyian. Vagy talán szerencsésebb lesz azon tanító, ki bűneit elrejtethi, kinek utjai, midőn őszinte akar lenni, titkosak? Hiú önámítás! A gyermek mindig nagyon éles és kitartó figyelő. Elég egy önfeledt pillanat, abban egyetlenegy elrejtett szó, vagy mozdulat, és vége minden illúzióknak. Az álarcz lehullott. Hasztalan ezután minden bármilyen ékesszavu szívreható oktatás, a legügyesebb kezelés, a legésszerűbb fegyelmezés. Hiába való minden hivatalos szigor. Mert elveszett a gyermekekben szívök leghatalmasabb impulzusa: a tanító iránti tisztelet és bizalom. A rossz a külső szigor nyomása alatt lapangan-gani fog, titkos utakat keres majd, melyeket felfedeznie az ily szerencsétlen nevelőnek annál nehezebb lesz, minél ügyesebben tud titkolni a gyermek, midőn a szinlelést attól tanulta, kihez addig természetének jó hajlamai folytán őszinte szívvel közeledett.

És a vallástalan tanítóról szóljak-e bővebben? Nem uraim! szomorú, nagyon szomorú dolgokra tekintetet vetünk ugyan kénytelenségből, de sokat beszélni róluk nem szeretünk. — Annyi bizonyos, hogy semmi sem nehezebb, mint a vallásosságot szinlelni, és nem lehet semmi sem haszontalanabb, mint arról tanítani, amit nem hiszünk. Mi sem sorvasztja el annyira a gyermekben a hitet, és bénítja lelkében ennek áldásos hatásait, mint magának a tanítónak vallástalansága.

Midőn az ilyennek imádsága és egyéb, a gyermekekkel végzendő vallásgyakorlatok merő szinlelés, ezt a gyermekek csakhamar észre fogják venni. Ismét egy önfeledt pillanat, s ebben egy kiejtett szó, egy mozdulat, és vége mindennek. A gyermek lelke a vallás iránt el fog hidegülni. Amit ezután a hivatalos kényszer nyomása alatt tenni fog, szintén tettetés lesz. Aki irányában azonban elsőnek elveszti minden tiszteletét és bizalmát, akit elsőnek megvetni tanul, az bizonyára szerencsétlen tanítója lesz.

Elvégre is következtetésképp a mondottakból mi sem bizonyosabb uraim, mint az, hogy mindazon tulajdonok között, melyekkel a nevelőnek birnia kell, a leglényegesebb, a legfontosabb az ő jámborsága, mely neki kimagasló értéket kölcsönöz. Egyedül az Isten félelmén, az úr Jézus sze-

retetén álló erényesség képes a tanítónak megadni tanítványai javára irányuló azon meleg és ernyedetlen buzgalmat, mely működésére az ég áldását vonja le (Vége köv.)

Egyesületi élet.

Jegyzőkönyv a magyarországi latin és görög szertartású katolikus tanítók segélyalapja központi bizottságának Budapesten, a központi papnevelőintézet épületében, 1890. évi augusztus hó 26-án tartott üléséből.

Jelen voltak: *Márkus Gyula* püspök, pápai praelátus, a központi papnevelőintézet kormányzója, mint elnök; *Dr. Roszival István* esztergomi, *Jung János* váci és *Stekl Alajos* székesfehérvári kanonokok, mint a nm. püspöki kar megbízottjai; *Begovesevich Róbert* püspök, egri kanonok, mint egri érseki küldött és a segélyalap számadó gondnoka; *Dr. Walter Gyula* tanítóképezdei ideigl. igazgató, mint az esztergomi főegyházmege, *Mesner István* bezdáni esperes-lelkész, mint a kalocsai főegyházmege, *Tormássy János* tanító, mint a győri egyházmegye, *Medveczky Ede* kanonok, mint a kassai egyházmegye, *Békesy János*, mint a nagyváradai lat. szert. egyházmegye, *Dr. Laurán Ágoston*, mint a nagyváradai gör. szert. egyházmegye, *Kelecsényi Antal* mocsonoki tanító, mint a nyitrai egyházmegye képviselői. Az eperjesi, munkácsi és pécsi egyházmegyék nem küldöttek képviselőket.

1. A bizottság tagjai összegyülekezvén a központi papnevelő-intézet könyvtári helyiségében, *Márkus Gyula* püspök mint elnök, pontban 9 órakor jelent meg és elfoglalván helyét, az ülést egy tartalmas és nemcsak a Segélyalap vagyoni állásáról kimerítően tájékoztató, hanem sok fontos paedagogiai kérdést is alaposan és érdeklésítően tárgyaló beszéddel nyitotta meg.

Az eszmékben gazdag beszéd több helyütt élénk éljenzésekkel és helyeslésekkel lón felbeszákítva és igen nagy tetszéssel találkozott, úgy hogy *Dr. Walter Gyula* ellen nem állhatván a hatás uralmának, kéré az elnöklő püspök urat, engedné meg, hogy beszéde kinyomassék és így a haza minden tanítójára nézve hozzáférhetővé tétessék. (Közöltük lapunk 31. számában. Szerk.)

A bizottság élénk helyesléssel támogatja a kérést és lelkes éljenzéssel fejezi ki örömét elnök úr azon nyilatkozata felett, melynek értelmében készséggel enged a bizottság kérésének.

2. Elnök úr jegyzőválasztásra hívja fel a bizottságot és ajánlja, hogy e tiszttel *Dr. Walter Gyula* bizassék meg, ki azt már három év előtt is viselte.

A bizottság helyesléssel fogadván az ajánlatot, *Dr. Walter Gyula* forró köszönetét nyilváníja a megtisztelő bizalomért.

3. Felolvastatott ő Eminentiaja, a bibornok herceg-prímás két levele, melyekben a Segélyalap múlt évi számadásairól és a kiutalványozott ösz-

szegerekről szóló nyugtákról tett jelentéseket minden megjegyzés nélkül helybenhagyja.

A bizottság hódoló tisztelettel hallgatta meg a kegyelmes leiratokat.

4. Előadatott a kezelő egri főkáptalan megbízásából Begovseovich Róbert püspök, mind gondnok által készített számadás a »Segélyalap« és »Árvaház-alap« vagyonáról, mely szerint a Segélyalap tőkéje az 1889. év végén 70609 frt 68 kr., az árvaházé pedig 5660 frt.

Kitűnik továbbá a jelentésből, hogy az 1890—91. tanévre kiosztható 5773 frt 32 kr. Ez összegből a segélyekre 2886 frt 65 kr., ösztöndíjakra 2309 frt 32 kr. lenne fordítható, míg a többi az árvaház tőkéjének növelésére szolgálna.

A bizottság a kezelés terhes munkájáért jól kiérdemelt elismeréssel vette tudomásul a számadást.

5. Elnök úr javaslatba hozza, hogy az eddigi szokás szerint kerek összegek osztassanak fel, illetőleg hogy ösztöndíjak címén 2300 frt utalványoztassék ki. A segélyösszegeket illetőleg pedig megjegyzi, hogy a múlt évi bizottsági ülésen a gyors segélyek esetére rá bízott 1000. azaz egyezer forintból fennmaradt 100 forint is a fentebbi 2886 frt 65 kr. összeghez számítandó, úgy hogy segélyekre e szerint 2986 frt 65 kr. állana rendelkezésre. Jelenti továbbá elnök úr, hogy a múlt év ösztöndíjasai közül 8. névszerint: Berger Ferencz, Csurják Cyrill, Ferencsik János, Gulyás Stephania, Hazafi János, Miklós Antal, Tóth Endre és Megyessy József nem vették fel ösztöndíjaikat, a melyek összesen 350 frtot tesznek ki. Indítványozza, hogy a nevezettek az ösztöndíjasok sorából töröltetvén, helyettök mások választassanak.

A bizottság csak e legutóbbi pontra nézve tett különféle megjegyzéseket. Nevezetesen:

Dr. Laurán Agoston abbeli aggodalmát nyilvánítja, hogy miután a törlésbe hozni indítványozott összegek csak esetlegesek az idén, kintalványoztatásuk a jövőre zavart idézhetne elő.

6. Elnök úr ama fölvilágosító megjegyzése folytán, hogy a zavar csak képzeleti lehet, mivel a most esetlegesnek nevezhető összeg a jövőben a rendes jövedelem terhére fog kiszolgáltatni.

A bizottság az elnöki javaslatot fogadta el és a nevezett összeget kiosztani határozta a jelenlegi pályázók közül választandók között.

Dr. Roszival István még az iránt intéz kérdést, vajjon az ösztöndíjak felvételére nézve volt-e záros határidő; mert ha nem volt, felhivandóknak tartaná az illetőket járulékaik átvételére. A jövőre nézve pedig javaslatba hozza, hogy ily záros határidő legyen megállapítva és ajánlja, mondatnék ki, hogy augusztus 15-én túl megszűnik az ösztöndíjasok jogigénye.

7. Elnök úr, megjegyzi, hogy az alapszabályok értelmében július 31-ig kötelesek az ösztöndíjasok a lefolyt tanévyen nyert bizonyítványukat »bemutatni«. Járulékaik átvételére nézve mitsem szólnak az alapszabályok. Az eddigi gyakorlat szerint azoknak járulékaik, kik a gyűlés napjáig föl nem vették azokat, töröltettek. És ez nem is lehet másként. Mert gyűlés elé kész számadást kell az elnökség-

nek betérjesztenie. A jelen évre nézve tehát kéri e gyakorlat fenntartását. A jövőre vonatkozólag azonban szívesen elfogadja a javaslatot és ajánlja azt a bizottság különös figyelmébe.

Begovseovich Róbert szintén czélszerűnek tartja a záros határidőt. Hasonló nézetben levén a bizottság összes tagjai, kimondatott, hogy a jövőben az ösztöndíjasok kötelesek járulékaikat augusztus hó 15-ig az elnökségnél átvenni, különben elvesztik jogigényüket.

8. Elnök úr jelenti, hogy ösztöndíjakért 13 egyházmegyéből 34 folyamodvány érkezett be. Felkéri a bizottság tagjait, hallgatnák meg a folyamodványok indoklásait, és határoznának azok sorsa felett.

A folyamodványok felolvasása után elhatározatott, hogy a rendelkezésre álló 1050 frt 21 pályázó között osztassék fel 50—50 frtos részletekben. Ezek közül 20 ujonnan választatott, egynek pedig a múlt évek közül 50 frtnyi ösztöndíja tekintettel magasabb tanulmányainak költségesebb voltára, 50 frttal növeltetett. Az ujonnan megválasztott ösztöndíjasok a következők:

Hamar Kálmán IV. gymn. osztálybeli tanuló Nyitrán: Dzsinih Olga, Balázs Anna, Ispánovics Otília képezdésznők Kalocsán: Forgács Béla VIII. gymn. oszt. tan. Egerben: Schönviszky Aladár kép. Eger: Varga Ignác VII. gymn. oszt. tan. Lőcsén: Deesics István V. gymn. oszt. tan. Nagy-Kanizsán: Gránitz Rezső VI. gymn. oszt. tan. Szombathely: Kirchknopf Lajos IV. gymn. oszt. tan. Győr: Horváth Béla képezdész Sopron: Szabó Lajos V. gymn. oszt. tan. Szombathely: Szinkovich Gyula képezdész Nagy-Szombat: Bálint Zsigmond VIII. gymn. oszt. tan. Kecskeméten (öszöndíja 50 frttal fel-emeltetett): Nagy Kálmán VI. gymn. oszt. tan. Veszprém: Hannig István V. gymn. oszt. tan. Veszprém: Finta József VI., Balló István VIII. gymn. oszt. tanulók. Ferenczi Alajos, képezdész Csik-Somlyón.

9. Elnök úr előterjeszti számadását azon 1000 frtról, melyet a múlt évi gyűlésen a bizottság sürgős segélyezésekre, szabad rendelkezésére bocsátott. Előadja, hogy 29 segélyezett között 900 frtot osztott ki. Ajánlja egyttal, hogy a fennmaradt 100 frt a most rendelkezésre álló összeghez csatoltassék.

A bizottság közhelyesséssel veszi tudomásul az előterjesztést és nemcsak elfogadja, hogy a megmaradt 100 frt az elnöki javaslat értelmében használtassék fel, hanem Begovseovich Róbert indítványára elhatározza, hogy az idén is bocsátassék az elnök úr rendelkezésére bizonyos összeg az érintett czelből. Az összeget magát legszívesebben a beérkezett folyamodványok átvizsgálása és a segélyek megállapítása után határozná meg.

10. Elnök úr előadja, hogy összesen 105 folyamodvány érkezett be. Mindezek az egyházmegyei hatóságok útján érkeztek régebben. Érkezett azonban még utólag is több folyamodvány. Ezeket, részint mivel a határidőn túl érkeztek, részint mivel nem az egyházmegyei hivatalok útján küldettek, mellőzötni kéri.

Mielőtt a folyamodványok ismertetését megkezdené, czélszerűnek tartaná megállapítani, kapjon-e a folyamodók mindegyike, vagy csak néhány segélyt.

Dr. Roszival István teljesen osztja az elnök úr nézetét és szintén a mellett van, hogy a később érkezett és nem az egyházmegyei hivatal útján küldött folyamodványok figyelmen kívül maradjanak. A segélyosztásra nézve pedig oda nyilatkozik, hogy ne mindnyájan. hanem a legnagyobb szükségben levők részesüljenek az alap jótéteményében.

Begovesevich Róbert szintén e nézetét fejezi ki, megjegyezvén egyuttal, hogy különös tekintetben részeltette a bizottság azon folyamodókat, kik az alap jótéteményét még nem élvezték.

(Vége köv.)

Irodalom és művészet.

— **A negyedik esztendőben.** (Beköszöntő.) Isten segítségével a »Téli Esték« ez évben is bekapogtat a keresztény családokhoz. — Negyedik esztendeje már, hogy hűségesen szolgálja a magyar ember érdekeit és védelmébe veszi annak igaz jogait. Negyedik éve, hogy iparosaink erkölcsi és anyagi jólétén lelkiismeretes eszközökkel munkálkodik, hogy az ő életükkel örömben és búban, reményben és csalódásban mintegy összeforr. — Az ilyen hűséges szolgát az okos ember megszokta becsülni, megtudja emberelni! — Azért bizunk mi olvasóinkban és hisszük, hogy a régi szeretettel fogadják a kis lapot most is, barátsággal várják minden családi tűzhelyen, hol szeretik a jó és élvezetes olvasmányokat és értékelni tudják azoknak hasznos voltát. — Egy apa szebb örömet alig szerezhet családjának, mintha a hosszú téli estékre megrendeli ezt a kis lapot, melyben a család minden tagja — öreg és fiatal, ifju és hajadon — megtalálja a maga olvasni valóját. — Az az egy forint, melyet e lapért kiadni kell, senkinek sem kerülhet nagy áldozatába: vagy ha igen: ugy ez áldozat meghozza bő gyümölcsét. — Bízalommal fordulunk tehát ismét a »Téli Esték« régi, hű olvasóihoz, fogadják szívesen e lapot és terjeszszék azt ismerőseik körében is. — Az egy forint előfizetési díj *Molnár János* nyomdatulajdonoshoz *Szatmárra* küldendő — Hogy a lap szétküldése rendben történjék: kérjük a megrendeléseket mielőbb megtenni. Szatmár, 1890. október hó. — *Bodnár Gáspár*, szerkesztő.

— **Megrendelési felhívás** »Üdvözlég Mária« című különösen a bold. Szűz tiszteletére készült imakönyvre. Irtá Dr. *Walter Gyula*. Harmadik újból átnézett és bővített kiadás. Az esztergomi fődő főegyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Esztergom, 1890. Nyomatott Buzárovits Gusztávnál. A szerző tulajdona. — Allig múlt egy éve, hogy a jelzett imakönyv második kiadása 5000 példányban napvilágot látott. Bizonyítja a munka e gyors kelete azon tény, hogy szüksége volt irodalmunknak oly munkára, mely a bold. Szűz tiszteletének minden mozzanatát, összes nyilvánulásait felölelve, megbízható kalauzál szolgáljon mindazon alkalma körül, midőn a bold. Szűz iránt táplált lángoló szeretetünk és hő tiszteletünk érzelmeiről tanúságot tenni igyekezzünk. Ára: Finom angolvaszon kötésben, egyszerűbb díszítéssel 80 kr., rendkívül gazdag tábla-aranyozással és aranyfémzével 1 frt 20 kr.;

francia minták után készült egyszerűbb bőrkötésben vörös metszéssel 2 frt, gazdag tábla-aranyozással és aranyfémzettel 2 frt 50 kr.; a legelőkelőbb kiállításban pedig 3 frt — A munka f. hóban fog megjelenni. A megrendelések Dr. *Walter Gyula*-hoz vagy *Buzárovits Gusztáv* könyvkereskedéséhez Esztergomba címzendők.

— **Megjelent és beküldetett:** Oktató népkönyvtár II. évf. 2. és 3-ik száma. Tartalma: *Paulai szent Vincze* élete Stolz Albántól (vége). *Egy darab kenyér* Stolz Albántól. Mindkettőt kitűnően fordítja *Németh Gellért*. Előfiz. ára egész évre 2 frt vagy 10 s. Kiadja *Lepsényi Miklós* Pozsonyban. Melegen ajánljuk.

— **Egyházi énekek** Pozsony város magyar ajkú kath. híveinek használatára. E füzet *Dankó József* pápai praelatus és cz. püspök bőkezűségének és hazafiasságának kifolyása, amellyel a hívek lelki ügyének és a magyarosodásnak zászlaját óhajtja előbbre vinni.

— **Képes Missió könyvtár.** 21. füzet. Tartalma: Egy kínai hit hirdető naplójából. — Született kínai áldozó pap. — A vérkeresztység. — Kálászok az Isten szántóföldjéről. — Mit szenved a néger rabszolga? (Önéletírás) — Egy-egy kép minden világrészről. — A missiótársulat szabályai.

— **Jó Pásztor.** XI. évf. I. füzet. Egyházszoónklati folyóirat. Szerkeszti *Lepsényi Miklós* Pozsonyban. Tartalmaz sz. beszédeket karácsony utáni vasárnapig, azonkívül egy halotti beszédet és egy intelmet a kegyelemhelyre zárandóklókhöz. Előfiz. ára 4 frt.

— **Jézus szent Gyermeksége művének Évkönyve.** Tartalom: Czimmermann István afrikai hitterjesztő, (képpel) Számord Ignácztól. — A pogány asszony kérése, Epölyi Ferencztől. — A rabszolga gyermekek. Dr. Fischer-Colbrie Ágosttól. — Az Úr szöllőjében, Epölyi Ferencztől. — Necrolog.

— **Jézus szentséges szívének Hírőke.** XXIV. évf. 10. sz. Tartalom: Milyen Jézus Szíve? — Keresztút VI. állomás. — Harminczhárom év Jézus Szíve földi életéből. XII. év. — Jézus szents. Szívének örömei. — Régibb emlékek Jézus szents. Szíve tiszteletéről Magyarországon. XV. Lőcse. — A fordulónál. (Beszély. Vége.) — Szentkilencedre elmélkedések. VI. és VII. — Jézus Szíve és a gyermekek. (Vége.) — Jézus szents. Szívének áldásai. — Czimmermann J. leveléből. — Ne félj a gúnyolóktól. — Az ausztráliai egyházak — *Szűz Mária virágos kertje*, Októb. füzet. Tartalom: Ave Mária az alpesek közt. — Lurd. X. — Szűz Mária védelme. IV. (Vége.) — A rózsafűzér magyarázata. — Vadrózsa-levek. — Szűz Mária az ó-szövetségben. XXVIII. — Egy rózsafűzér-történet. — A bold. Szűz kiválóbb tisztelői. Sz. Bernárd. — Krónika. — Az üdvös korty. — Előfiz. ára az elsőnek 1 frt 50. a másodiknak 1 frt. Megjelennek e füzetek havonként Kalocsán.

— **Utmutatás szemléleti képek használatához.** Irtá *Spaller József*, brassói r. kath. főelemi tanító. A brassómegyei hiv. tanítótestület által pályadíjjal kitüntetve. Ára bérmentve 20 kr. Kapható a szerzőnél. Brassó, Kolostor-utca 3. szám.

— **Ekuádor vértanuja.** Ifjusági színmű három felvonásban. Irtá és kiadja *Horváth Zoltán*, főgymn. tanár Nagyszombathban. Ára 25 kr. Kapható szerzőnél egyideig Budapesten (IV. Szerviták bérháza). A czélnak teljesen megfelel.

— **Uj zeneművek.** 12 *czimbalom átirta*. Szerk. *Kún László*. II. füzet ára 1 frt 50 kr. — *Egyveleg* »Bánk-Bán« operából, szerző *Erkel Ferencz*, czimbalomra átirta: *Kún László*. Ára 1 frt. — *Magyar tánczok* zongorára két kézre. *Kéler Béla*. (1. Bártfai emlék, Csárdás. 2. Üstökös, Csárdás. 3. Verbőczy-csárdás. 4. Tokaji cseppek, Csárdás. 5. Bokréta

csárdás. 6. Emléksugarak, csárdás. 7. Üdvözlét házhoz, csárdás. 8. Alföldi búcsúhangok). Ára 2 frt 25 kr. Kaphatók a kiadónál: *Rózsavölgyi és Társa* cs. és kir. udv. zeneműkereskedésében Budapesten (Kristóf-tér).

Gyűjtés

a kath. tanítók orsz. árvaháza s aggjainak menedékházára:

A 149. sz. gyűjtőben:

Dobsa Mihály, pleb., Morva-Szent-János (gyűjtő)	1 frt — kr.
Ozábal Antal, kitanító M.-Sz.-János	— > 70 >
Holly Márton, tanító M.-Sz.-János	1 > — >
Littomericzky Ferencz, kitanító Székelyfalva	1 > — >
Simoncsics József, t. Székelyfalván	— > 70 >
Dr. Kubina Józs., ügyv. M.-Sz. János	1 > — >
Kopcsányi Ede, segédlelkész, Curatus	— > 60 >
Mattey Ferencz, tanító Perbete	1 > — >
Eddigi gyűjtés	844 > 48 >
	és 6 drb \equiv
Összesen	851 frt 48 kr.
	és 6 drb \equiv

Közli: *Zelliger Vilmos*, biz. pénztáros.

VEGYESEK.

50 év a tanítói pályán. A pozsonyi kath. tanítók a közel jövőben fogják Liebleitner János kedves kartársuk rendes tanítóskodásának 50-ik évfordulóját megünnepelni. A mai számban kezdjük a jubilans életrajzát közölni s annak idején az ünnepély lefolyásáról is fogjuk t. olvasóinkat értesíteni.

A képviselőház pénzügyi bizottsága két napon át a vallás- és közoktatásügyi miniszteri lárcza jövő évi költségvetését tárgyalta. *A népnevelési szükségletnél* Darányi kérdésére Csáky gr. miniszter reményét fejezi ki, hogy a kisedővás ügyében benyújtott törvényjavaslata mielőbb törvényerőre fog emelkedni. A tanítói nyugdíjtörvény módosítására vonatkozó javaslata már végső szövegezés alatt áll s előreláthatólag még ez ülés-szak folyamán be lesz nyújtható. Foglalkozik szülő az elemi népiskolai tanítók fizetésének rendezésével is oly irányban, hogy legalább a törvényes minimumban a felekezeti népiskolai tanítók is részesüljenek. Szóíó el van tökéltve arra, hogy ily természetű előterjesztéssel a törvényhozás elé lépjen, azon reményben, hogy az állam pénzügyi helyzete meg fogja engedni az ebből származó jelentékeny teher viselését.

A magyarországi tanfelügyelők értekezletet tartottak Budapesten. Elhatározták, hogy ezentul minden évben tanfelügyelői congressust tartanak egy paedagogiai és egy gyakorlati közigazgatási kérdés megvitatására. A congressusokat minden

évben más-más helyen tartják meg s az első congressus helye Budapest, ideje jövő év május hava. Az első congressuson a tanfelügyelők hatáskörének kibővítését és anyagi helyzetét fogják megvitatni. E kérdés előkészítésére bizottságot is küldtek ki. *Tóth József* pestmegyei tanfelügyelő elnökle alatt. A congressus paedagogiai kérdését képezi, hogy kiderítendő a nyelvoktatás terén észlelhető visszasság az elemi iskola és közép-tanodai oktatás között. A nyelvoktatás ugyanis ez idő szerint nem egyöntetű, mert a neologia és orthologia harezát a tankönyvek beviszik az iskolákba.

A Délmagyarországi tanítóegylet nagybeckereki fiókegylete *Diesterweg Frigyes Adolf* születésének 100-dik évfordulója alkalmából, f. hó 29 én, délelőtt 10 órakor, rendes öszi gyűlésével kapcsolatban a nagybeckereki községi iskola épületében *Diesterweg ünnepélyt* rendez. Az ünnepély programja: 1. Hymnus. 2. Elnöki megnyitó beszéd. 3. Emlékbeszéd, tartja: *Bányai Jakab*. 4. Óda, írta *Lanka Gusztáv*, szavalja *Dold István*. 5. *Diesterweg* irodalmi működése, méltatja *Gockler Lajos*. 6. Szózat. 7. Fiókegyleti folyó ügyek tárgyalása.

Félrevezetés. *Wodianer F.* és fia főv. könyvkiadó cég a vakáció végén összes népisk. tankönyv kiadványainak jegyzékét megküldötte valamennyi kath. nép- és zárdaiskolának. Ez még eddig rendén volna; nincs azonban rendén az, hogy az elősorolt szép számu kiadványokat a *nm. püspöki kar* által approbáltknak állítja, mert a zsidó és kávinista íróktól összetakolt könyveket a püsp. kar soha nem approbálta, nem approbálhatta. — A magas püspöki kar mindössze egyszer approbált kath. iskolakönyveket, több mint egy évtized előtt, a melyek közé, hogy, hogynem a *Kuttner-féle* gyarlóságok is belekerültek; *Vargyas* tanfő ujjab könyveit már csak a *Sz.-István* társulat vette be az általa kiadatni szokott isk. könyvek jegyzékébe, a maga szakállára. — *Midón W.* ezen élelmességére felhívjuk a kath. tanfériak becses figyelmét, el nem hallgathatjuk sajnálkozásunkat a fölött, hogy nálunk a kath. tankönyvek approbálásának szükséges ügyben nem történik semmi *uj*. Számos kath. tankönyv-írónak ujjab műveit (mint pl. *Erdődi*, *Katinszky*, *Földes Józs.* stb) nem találjuk a *Sz. István* társ. jegyzékében. Ideje lenne a régi jegyzéknek alapos revideálása, s ujjab correct irányu művekkel való gyarapítása. Aztán a jegyzékét a *tanítók között* is el kellene terjeszteni.

„Ne feledkezzék meg kérem a kath. tanítók árvái- és aggjairól.”

Kremsi mustár.

Friss főzet, legfinomabb. Próba hordócska à 1 forint. — **5 kilós** hordócska 2 frt 40, **2¹/₂ kilós** 1 frt 60, **12 kilós** 4 frt 50 kr.; **női** mustár, édes és kellemes, **2¹/₂ kiló** 2 frt. nagyban a legolcsóbban küldi

Michel F. mustárgyára Krems-ben (Alsó-Ausztria).

